

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 69/2021-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 20 C 206/2010 z 8. septembra 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED], o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky bola 23. novembra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] (ďalej len

„sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 20 C 206/2010 z 8. septembra 2020. Sťažovateľ sa okrem vyslovenia porušenia týchto základných práv domáha zrušenia napadnutého rozhodnutia a náhrady trov konania.

2. V civilnom spore bolo vyhovené žalobe sťažovateľa, ktorou sa domáhal určenia, že medzi žalovanými uzavretá kúpna zmluva, ktorej predmetom bol prevod spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti za 1 659,70 €, je neplatná, a to z dôvodu porušenia spoluvlastníckeho predkupného práva sťažovateľa. Okresný súd uznesením vydaným vyššou súdnou úradníčkou rozhodol o výške trov konania. Proti tomuto uzneseniu sťažovateľ podal sťažnosť, v ktorej namieta nesprávne určenie základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby, ktorá bola určená podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „advokátska tarifa“), kde základnou sadzbou tarifnej odmeny je 1/13 výpočtového základu, hoci v prípade neplatnosti kúpnej zmluvy sa podľa sťažovateľa malo vychádzať z hodnoty kúpnu zmluvou prevádzaného spoluvlastníckeho podielu, a to podľa § 9 ods. 1 v spojení s § 10 ods. 1 advokátskej tarify, keďže išlo o vec ocenenú peniazmi. Na podporu správnosti svojej argumentácie sa sťažovateľ odvolal na rozhodnutia ústavného súdu (I. ÚS 119/2012, II. ÚS 583/2013, II. ÚS 478/2014, I. ÚS 176/2017 a II. ÚS 38/2019).

3. O sťažnosti bolo rozhodnuté napadnutým uznesením tak, že sťažnosť sťažovateľa bola zamietnutá. V odôvodnení napadnutého uznesenia sa uvádza právna veta z rozhodnutia ústavného súdu (I. ÚS 176/2017). Nasleduje však argumentácia, podľa ktorej pri rozhodovaní o trovách konania je potrebné brať do úvahy aj ďalšie skutočnosti. V tomto prípade predovšetkým to, že hodnota spoluvlastníckeho podielu nebola určená odborným

odhadom, keďže všeobecnú hodnotu nemožno určiť iba výškou kúpnej ceny v kúpnej zmluve. Odôvodnenie následne odkazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/5795/2017, podľa ktorého v takýchto situáciách treba vychádzať zo znaleckého posudku. Okresný súd následne uviedol, že takýto posudok sťažovateľ nepredložil a zároveň by bolo neekonomické ho obstarávať. Preto je správne pri určení tarifnej hodnoty aplikovať § 11 ods. 1 písm. a) advokátskej tarify.

4. Sťažovateľ považoval tento postup okresného súdu za nesprávny, keďže hoci okresný súd citoval rozhodnutie ústavného súdu, na ktoré poukazoval aj sťažovateľ, napokon sa priklonil k opačnému záveru, a to aj napriek tomu, že výška kúpnej ceny, ktorá bolo dohodnutá medzi žalovanými, bola nesporná.

II.

5. Rozhodovacia činnosť ústavného súdu vo vzťahu k rozhodnutiam civilných súdov o výške náhrady trov konania vychádza z viacerých prístupov. Na strane jednej ústavný súd vychádza z toho, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky; všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam. (IV. ÚS 115/03). Tento zužujúci prístup k prieskumu je zrejmý aj z názoru, podľa ktorého skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00). Na tento zužujúci výklad nadväzuje rozhodovacia činnosť ústavného súdu, ktorá zdôrazňuje jeho zdržanlivosť k výkladu zákonného práva o náhrade trov konania, keďže problematika trov konania má akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania treba uchýľovať iba výnimočne pri zistení extrémnemu zásahu do základného práva (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

6. Iný prístup ústavného súdu k rozhodovaniu o náhrade trov konania je zrejmý z ďalších rozhodnutí, ktoré náhradu trov konania nepovažujú za vedľajšiu či podružnú (akcesorickú), ale za neoddeliteľnú (integrálnu) časť rozhodovania všeobecných súdov, pri ktorej všeobecný súd či už postupom alebo samotným rozhodnutím, ktoré nie je v súlade so zákonom, môže porušiť základné právo na súdnu ochranu (II. ÚS 56/05). Tento extenzívny prístup k prieskumu rozhodnutí všeobecných súdov o náhrade trov konania je zrejmý aj z rozhodnutí ústavného súdu, ktorými sťažovateľka odôvodnila nielen to, že jej ústavná sťažnosť je prípustná, ale i to, že právny názor v napadnutom uznesení okresného súdu je nesprávny. Asi najvýstižnejšie je tento posun zrejmý z nálezu, podľa ktorého ak ústavná sťažnosť smeruje proti rozhodnutiu vydanému v súdnom konaní, nie je samo osebe významné, či je namietaná jeho vecná nesprávnosť, keďže ústavný súd nie je ani povolaný na inštančný prieskum rozhodnutí. Právomoc ústavného súdu je založená výlučne na prieskum z hľadiska dodržiavania ústavnoprávných princípov. Výnimkou, ktorá by mohla viesť ku kasačnému nálezu ústavného súdu, sú situácie flagrantného ignorovania príslušnej kogentnej normy alebo zjavného a neodôvodneného vybočenia zo štandardov právneho výkladu, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný, resp. použitie výkladu, ktorému chýba zmysluplné odôvodnenie, a predstavuje tak interpretačnú a aplikačnú svojvoľu (I. ÚS 176/2017).

7. Vo všetkých sťažovateľom citovaných rozhodnutiach sa ústavný súd zaoberal otázkou určenia základnej sadzby tarifnej hodnoty podľa advokátskej tarify, konkrétne: (i) v spore o určenie vlastníckeho práva k motorovému vozidlu (I. ÚS 119/2012); (ii) v spore o určenie veľkosti spoluvlastníckych podielov k nehnuteľnosti (II. ÚS 583/2013, ÚS 478/2014); (iii) v spore o určenie absolútnej neplatnosti zmlúv o prevode nehnuteľností (I. ÚS 176/2017); (iv) v spore o určenie pravosti do reštrukturalizácie prihlásenej pohľadávky (II. ÚS 38/2019). V týchto rozhodnutiach išlo o výklad toho, či sa na výpočet odmeny advokáta použije § 9 ods. 1 v spojení s § 10 ods. 2 advokátskej tarify alebo § 11 ods. 1 písm. a) advokátskej tarify.

8. Z napadnutého uznesenia okresného súdu je zrejmé, že okresný súd pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny vychádzal z § 11 ods. 1 písm. a) advokátskej tarify, a nie z § 9 ods. 1 v spojení s § 10 ods. 2 advokátskej tarify. Pri porovnaní so sťažovateľom označenými rozhodnutiami ústavného súdu je zrejmé, že ústavný súd vo všetkých prípadoch považoval za správne vychádzať z § 9 ods. 1 v spojení s § 10 ods. 2 advokátskej tarify, a nie z § 11 ods. 1 písm. a) advokátskej tarify. Zároveň je však zrejmé, že ústavný súd v žiadnom zo sťažovateľom označených rozhodnutí neposudzoval otázku určovania základnej sadzby tarifnej hodnoty v prípade žaloby, ktorou sa sťažovateľ domáhal neplatnosti zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu pre porušenie predkupného práva žalobcu. Toto zistenie nechal bez povšimnutia (prirodzene) nielen sťažovateľ, no i okresný súd v napadnutom rozhodnutí, keď sa zameril na celkom inú procesnú otázku, ktorá spočívala v nepreukázaní hodnoty spoluvlastníckeho podielu sťažovateľom, keď kúpnu cenu dojednanú žalovanými nepovažoval za hodnotu spoluvlastníckeho podielu.

9. V tomto prístupe okresného súdu v konečnom dôsledku spočíva aj jeho pochybenie, keďže sa nevyrovnal s argumentáciou sťažovateľa postavenej na odkaze na rozhodnutia ústavného súdu, v ktorých sa síce riešila otázka základnej sadzby tarifnej hodnoty pri rôznych formách určovacej žaloby, no nie pri žalobe o určenie neplatnosti zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu pre porušenie predkupného práva žalobcu. Rovnakého argumentačného nedostatku ako sťažovateľ sa vo svojej sťažnosti, či už proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka alebo v ústavnej sťažnosti, dopustil aj okresný súd v napadnutom rozhodnutí, keď svoju argumentáciu postavil na odkaze na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky. I toto rozhodnutie sa nevzťahovalo na spor, ktorý by riešil otázku náhrady trov konania pri žalobe o neplatnosť prevodu spoluvlastníckeho podielu pre porušenie predkupného práva spoluvlastníka, ale na spor, v ktorom sa žalobca domáhal určenia spoluvlastníckeho práva žalovanej, ktorá svoj spoluvlastnícky podiel previedla na ďalšieho žalovaného zmluvou, ktorá bola neplatná z dôvodu, že podľa § 39 Občianskeho zákonníka ako právny úkon obchádzala zákon.

10. Nielen sťažovateľ, no predovšetkým okresný súd vo svojom rozhodnutí použil nesprávne argumentačné nástroje. To by na prvý pohľad malo viesť k záveru, že okresný

súd svojím rozhodnutím porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že na jeho nesprávnu argumentáciu neodpovedal tak, že táto argumentácia je nesprávna. Takéto posúdenie sa však javí ako neúčelné, osobitne s ohľadom na to, že sťažovateľ namieta aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keď za nesúladný považuje taký výklad jednoduchého, dokonca podzákonného práva, ktorý pri žalobe o neplatnosť prevodu spoluvlastníckeho podielu pre porušenie predkupného práva spoluvlastníka vedie k záveru, že základná sadzba tarifnej hodnoty sa má odvíjať od hodnoty spoluvlastníckeho podielu.

11. V ústavnej sťažnosti ide o výklad dvoch noriem advokátskej tarify, paradoxne len vyhlášky. Prvá je všeobecná: základná sadzba tarifnej hodnoty sa určí podľa ceny veci alebo práva (§ 10 ods. 1 a 2 advokátskej tarify) a druhá je osobitná: základná sadzba tarifnej odmeny je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami [§ 11 ods. 1 písm. a) advokátskej tarify]. Odpoveď na otázku, ktoré z pravidiel sa má použiť, súvisí s tým, či predkupné právo k spoluvlastníckemu podielu má svoju cenu alebo ho nie je možné vyjadriť v peniazoch, respektíve, či jeho hodnotu možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami. Priklonenie sa k použitiu § 10 ods. 1 a 2 advokátskej tarify je možné len v takom prípade, ak bude hodnota predkupného práva stotožnená s hodnotou spoluvlastníckeho podielu. Pri uplatnení predkupného práva sa však oprávnený, v tomto prípade sťažovateľ, nedomáha toho, že je vlastníkom spoluvlastníckeho podielu tak, ako to bolo v prípade už citovaných rozhodnutí ústavného súdu, ktoré sa priklonili k použitiu § 10 ods. 1 a 2 advokátskej tarify, ale toho, že kúpna zmluva medzi žalovanými je neplatná s tým, že vlastníkom spoluvlastníckeho podielu nebude žalobca, ale jeden zo žalovaných.

12. K tomu treba uviesť, že súčasné jednoduché právo dáva opomenutému a z predkupného práva oprávnenému spoluvlastníkovi jasnú voľbu spočívajúcu v tom, že buď (i) sa bude proti prevádzajúcemu a nadobúdateľovi domáhať relatívnej neplatnosti ich zmluvy o prevode spoluvlastníckeho práva; (ii) uspokojí sa s tým, že mu zostane zachované predkupné právo voči nadobúdateľovi, alebo (iii) podľa § 603 ods. 3

Občianskeho zákonníka sa bude proti nadobúdateľovi žalobou o nahradenie prejavu vôle domáhať toho, aby mu spoluvlastnícky podiel ponúkol na predaj (bližšie Najvyšší súd Českej republiky, sp. zn. 33Cdo/3371/2008 podľa Križan, M. In Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M. Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník II. § 451 – § 880. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015, s. 2119, obdobne NS SR 4Cdo/48/2009). Sťažovateľ z týchto troch možností zvolil to, že sa proti žalovaným domáhal určenia neplatnosti nimi uzavretej zmluvy, čím svoje právne postavenie zmenil len tak, že zostal v spoluvlastníctve s prevodcom, voči ktorému mu zostalo zachované predkupné právo. V podstate dosiahol to, že je naďalej v spoluvlastníctve s prevodcom, a nie s nadobúdateľom. Takýto výsledok jeho úspešnej žaloby nemá z pohľadu ekonomického žiadnu hodnotu či cenu a je vôbec otázne, či konštrukcia relatívnej neplatnosti zmlúv o prevode spoluvlastníckych podielov má akýkoľvek zmysluplný ekonomický význam.

13. Odhliadnuc od pochybností o hospodárskom význame, a teda aj ústavnej konformnosti konštrukcie relatívnej neplatnosti prevodu spoluvlastníckeho podielu, ktorej sa môže domôcť v predkupnom práve opomenutý spoluvlastník, je však zrejmé, že úspech pri podaní takejto žaloby nevedie k nadobudnutiu takej veci alebo práva, ktoré by sťažovateľ mal i v tom prípade, ak by takúto žalobu nepodal. I keby ju nepodal, zostalo by mu zachované jeho spoluvlastnícke predkupné právo, hoci povinným by už nebol pôvodný spoluvlastník, ale ten, na ktorého bol spoluvlastnícky podiel prevedený. Rozdiel medzi týmito dvoma právnymi pozíciami nemá žiadnu finančne určiteľnú hodnotu, a preto je zásadne správny záver napadnutého uznesenia o tom, že základnou sadzbou tarifnej odmeny je v tomto prípade 1/13 výpočtového základu. Inak povedané, rozdiel v osobe spoluvlastníka nemožno vyjadriť finančnou hodnotou podľa § 11 ods. 1 písm. a) advokátskej tarify. Preto napadnuté uznesenie nevedlo k porušeniu základného práva sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

14. Vychádzajúc zo záveru o zjavnom neporušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, osobitne s ohľadom na to, že v dôsledku nesystémovej reštrikcie možnosti preskúmania napadnutého

rozhodnutia v systéme všeobecného súdництва, ktorá možnosť odborného diskurzu redukuje len na komunikáciu medzi najnižším stupňom súdництва, ktorý aplikuje zákonné právo, a ústavným súdom, ktorý má primárne aplikovať ústavné právo, dospel ústavný súd k záveru, že napadnutým uznesením nedošlo ani k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Je zrejmé, že nedostatky odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplývajú práve z nedostatku možností jeho prieskumu vo viacerých stupňoch všeobecného súdництва. Práve preto sa ústavný súd musel uchýliť k pomerne podrobnému rozboru sťažovateľom nastolenej právnej otázky tak, aby na ňu sformuloval jasnú a právnu istotu ako nepochybné ústavnú hodnotu zabezpečujúcu odpoveď. Akýkoľvek iný prístup by viedol k tomu, že by zostala nezodpovedaná otázka, ktorá je z pohľadu ústavného práva nepochybné vedľajšia a na ktorú okresný odpovedal nedostatočne, no určite nie tak, že by „flagrantne ignoroval kogentnú normu alebo zjavne a neodôvodnene vybočoval z rešpektovaných štandardov právneho výkladu.“

15. Ustanovenie § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) dáva v záujme racionality a efektivity konania ústavnému súdu právomoc posúdiť opodstatnenosť návrhu ešte predtým, než dospeje k záveru, že návrh prijme na ďalšie konanie a rozhodne o ňom meritórne nálezom. Zjavne neopodstatnenou je ústavná sťažnosť, keď uplatnené námietky (vady vytýkané rozhodnutiu) nie sú spôsobilé spochybníť jeho ústavnosť. O takú ústavnú sťažnosť ide aj v tomto prípade, a preto ju ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2021

Robert Šorl
predseda senátu